

Kommunista Felvonulás Dés Főterén

Ez egy kommunista felvonulás volt Dés főterén, 1945 körül. A férjem, Grossmann Fülöp az első sorban van, ő jobbról az első. A férjem után a hetedik férfi, világos öltönyben Zick Dezső, egy nagyon gazdag zsidó, akinek a felesége, Gitta, a férjem első feleségének, Mendel Annusnak volt az elsőfokú unokatestvére. A többieket nem ismerem, ők nem voltak mind zsidók, de mind nagy kommunisták voltak.

A háború után a férjem örökölte a sógora, a Katz Mihály házát. Ott laktunk, volt szabóságunk is, nagyon elegáns szabóműhelyünk, és volt egy kis szövetlerakatunk. A férjem volt az egyike a legjobb szabóknak Désen, és aztán lett egy semmi. Jött a kommunizmus, be kellett zárjuk a műhelyt, és csináltak a férjemből alpolgármestert, 1949-ben, de csak pár hónapot. Nagyon becsületes volt, nem jött haza, éjjel-nappal ott volt a városházán. És aztán ő volt az első, akit kidobtak. Azt mondták, hogy cionista, kitették a pártból is [lásd: párttisztogatások Romániában]. A munkáscionista szervezetben volt, a Somer Hácáirban [lásd: Hasomér Hacair Romániában]. Többféle cionista szervezet volt, volt jobboldali, volt baloldali, ez egy baloldali cionista szervezet volt, egy munkásszervezet. De nem volt sokáig [tagja a cionista szervezetnek], pár hónapig volt az egész mese, 1946-47 körül. Aztán [az államosítás után, lásd: államosítás Romániában] visszakerült a szabószághoz, dolgoztunk tovább mint szabók a kooperatívában. Amikor lett a kooperatíva [szövetkezet], mindenki be kellett zárja a műhelyt. Két varrógépünk volt, az egyiket beadtuk a kooperatívába. Be kellett, hát úgy csinálták meg a kooperatívát. Mindenki vitte, amije volt, vittek gépet, vittek asztalt, vittek széket, nyavalyatörést, mindent odavittek. Először más néven ment, először volt a kisiparos szövetkezet, és aztán lett Cascom.

Én nem iratkoztam be a pártba. Én nem voltam se a kommunizmus mellett, se ellen. Én meg voltam elégedve azzal a rendszerrel, hogy a gyerekeim tanulhattak, nem kellett fizessek érte, volt ösztöndíja mind a kettőnek. Nagyon nehezen éltünk, én nem dolgoztam, a lányom beteg volt, nem dolgoztam. Kínlódunk. Nem volt akkor se semmink. De én nem voltam ellene, csak adtak volna enni. Miért nem adott Ceaușescu enni [lásd: Ceaușescu, Nicolae]? Ki haragudott volna Ceaușescura, ha az embernek van, mit tegyen az asztalra, egy asszonnak van, mit főzzön? Kell állj a sorba éjjel három órakor, hogy vegyél egy kis tejet. Ez volt a felháborító a kommunizmus

alatt. Másképpen nem voltunk ellene. Nem mentem sose kiabálni, amikor a kooperatívából ki kellett menni [Grossmann Edit a munkásfelvonulásokra utal, melyeket a szocializmus alatt rendeztek. –A szerk.], én elbújtam, hogy jöjjelek haza, hogy dolgozzak, volt háztartás, nem? Mindenesetre, ha adott volna enni Ceaușescu a népnek, nem lett volna soha ellene semmi baj. Mert mégiscsak, hogy egy egész országot éheztesse... Már persze, akik ott voltak a zsíros bödön mellett, azok nem éheztek. És akik árultak. De aki nem, az állt egy fél napot a gyerekekkel az ölében, hogy kapjon egy fél kiló cukrot, és a végén hazament semmi nélkül. Kenyérért kellett állni sorban, három órákor éjjel már mindenfelé égtek a lámpák, fel kellett kelni, hogy menjünk sorban letenni a tejesüveget. Na, hát ilyen marhaságok.